

Forbruker, oppvekst og likestilling – Hva skjer i Brussel?

Halvårsrapport, første halvår 2024

Forbruker-, oppveksts- og likestillingsråd Marie Osnes

EU-delegasjonen, Brussel, 9. juli 2024

Innhold

1.	Overordnet oversikt.....	3
1.1.	EU-institusjonenes fellesprioriteringer	3
1.2.	Rådet	3
1.3.	Europakommisjonen	6
1.4.	Europaparlamentet	7
2.	Hva skjer på forbrukerfeltet?.....	9
2.1.	Forbrukerpolitikk i det grønne skiftet	9
2.1.1.	Direktivet om forbrukermakt i det grønne skiftet	9
2.1.2.	Økodesignforordningen.....	10
2.1.3.	Direktiv om miljøpåstander (Green Claims)	10
2.1.4.	Direktiv om "retten til å reparere"	10
2.1.5.	Rapport: grønnvasking, forbruker- og miljølovgivning	11
2.2.	Revidering av tvisteløsningsdirektivet.....	11
2.3.	Revidering av pakkereisedirektivet	12
2.4.	Erfaringer med innføring av Moderniseringsdirektivet.....	12
2.5.	Forbrukerpolitikk i det digitale.....	12
2.6.	Sak som seiler opp: Merking av tekstiler	13
3.	Aktsomhetsdirektivet	14
4.	Hva skjer på oppvekstfeltet?	15
4.1.	Barn.....	15
4.1.1.	Beskyttelse av barn mot vold	15
4.1.2.	Barnefattigdom.....	17
4.1.3.	Trygg digital hverdag for barn.....	17
4.1.4.	Plattform for barns deltakelse	18
4.1.5.	Lovsaker.....	18
4.2.	Ungdom.....	18
4.2.1.	Midtveisgjennomgang av EUs ungdomsstrategi	19
4.2.2.	Rådskonklusjoner på ungdomsfeltet.....	19
4.2.3.	Ungdomsdeltakelse i politikikutvikling.....	20
4.2.4.	Hva har Europakommisjonen gjort for unge mennesker i perioden 2019-2024?	20

5.	Hva skjer på likestillings- og ikke-diskriminerings-feltet?	21
5.1.	Aktuelle saker på EU-institusjonenes dagsorden	21
5.1.1.	Rådets arbeid med likestilling	21
5.1.2.	Europaparlamentets engasjement på likestilling første halvår	22
5.2.	Lovgivningsarbeid	22
5.2.1.	Likebehandlingsdirektivet	22
5.2.2.	Direktivene om likestillingsorganer	23
5.2.3.	Direktivet om vold mot kvinner og i nære relasjoner	23
5.3.	Likestilling og inkludering i EU	24
5.3.1.	LHBTI+	24
5.3.2.	Etnisk diskriminering, rasisme, hatytringer, antisemittisme og muslimhat	25
5.3.3.	Personer med nedsatt funksjonsevne	25

1. Overordnet oversikt

Det siste halvåret har vært preget av at Europaparlamentets mandat gikk mot slutten, valget i begynnelsen av juni, og et intenst arbeid med å ferdigstille rettsakter før valget. EUs stats- og regjeringssjefer, samt EUs fagministre har brukt halvåret på å diskutere hvilke prioriteringer de ønsker at EU skal konsentrere seg om de neste fem årene.

I slutten av juni ble EUs stats- og regjeringssjefer enige om EUs [strategiske agenda 2024-2029](#) for den neste femårsperioden. Denne har tre hovedpilarer: 1) et fritt og demokratisk Europa, 2) et sterkt og sikkert Europa, og 3) et velstående og konkurransedyktig Europa. Den strategiske agendaen skal bidra til å gjøre Europa bedre rustet til å håndtere fremtidige utfordringer; «*Our destiny is in our own hands. We have the talent, courage, and vision to successfully shape our future. This Strategic Agenda is our joint pledge to unequivocally serve our citizens and fulfil our founding objective of peace and prosperity*». Tanken er at den strategiske dagsordenen skal legge føringer for neste Europakommisjon, men det er ikke noe automatikk i det.

I det nevnte Europaparlamentsvalget i juni ble 720 medlemmer valgt for perioden 2024-2029. Resultatet blir omtalt i korte trekk i underkapitlet om Europaparlamentet. Videre nærmer Europakommisjonens mandat seg slutten og et nytt kommisjonskollegium skal etter planen være på plass i løpet av høsten 2024. Et nytt Europaparlament med endret politisk sammensetning, og prosessen med å utpeke og velge nye ledere til de tre største EU-institusjonene i tillegg til nye europakommisssærer har preget de politiske diskusjonene i Brussel de siste ukene og vil også gjøre det fremover. Persongalleriet er ennå ikke klart, men noen av navnene vi vil høre mer om fremover blir omtalt under.

Utover det omtaler halvårsrapporten hovedsakelig saker på forbruker-, oppvekst- og likestillingsfeltet. På forbrukerområdet har EU loset i havn rettsakter på miljø- og klimaområdet. På oppvekstfeltet har en rekke rådskonklusjoner og initiativ blitt presentert for å bidra til å styrke barn og unges rettigheter. På likestillingsfeltet kom man (nok en gang) ikke i mål med likebehandlingsdirektivet, men derimot er nå likestillingsorganers stilling styrket (ihvertfall på papiret). Rapporten trekker i stor grad på tidligere innrapporteringer fra EU-delegasjonen.

1.1. EU-institusjonenes fellesprioriteringer

De tre EU-institusjonene Europakommisjonen, Rådet og Europaparlamentet har seks felles overordnede prioriteringer for 2023 og 2024 (jf. felleserklæringen): (1) levere på det europeiske grønne skiftet (*European Green Deal*), (2) oppnå en digital omstilling og øke EUs motstandsdyktighet, (3) øke innsatsen for å få til en økonomi som fungerer for folk flest, (4) sikre et sterkere Europa i verden, (5) fremme den europeiske levemåten, og (6) beskytte demokratiet og verdier. Lovforslagene på forbrukerfeltet faller i grove trekk innunder de første to prioriteringene, mens oppvekstfeltet og likestillingsfeltet faller innunder målsettingene 3, 5 og 6.

Disse fellesprioriteringene kommer til å endre seg når nytt europakommisjonskollegium er på plass.

1.2. Rådet

Valg til **lederverv** i EU er ingen enkel affære. Det europeiske råd (DER) ble enige om tre toppnavn på deres toppmøte i slutten av juni. Utnevnelsene forsøker å ivareta en balansegang mellom politiske partigrupperinger, geografi (nord-sør, øst-vest Europa) og kjønn. I tillegg kan evnen til å samarbeide på tvers av institusjonene de skal lede også ha spilt en rolle. For en kort innføring i valg til lederverv i

Ungarn tok over stafettpinen 1. juli. Ungarns europaminister János Bóka la frem prioriteringene under overskriften, «*make Europe great again*» og en logo som spiller på en rubikskube, som ble oppfunnet av ungaren Ernő Rubik, og som skal symbolisere både ungarsk innovasjon og EUs kompleksitet og evne til problemløsning, den har samme antall kuber som antall medlemsland i EU. Ungarn har satt syv hovedprioriteringer under sitt rådsformannskap det neste halvåret:

1. Ny avtale om europeisk **konkurranssevne**: Forbedre produktivitet og konkurransedyktighet i EU gjennom en helhetlig tilnærming, støtte små og mellomstore bedrifter, samt fremme grønn og digital omstilling.
2. **Styrking av europeisk forsvarspolitik**: Forbedre forsvarsevner og krisehåndtering, styrke den europeiske forsvarsindustrielle basen og samarbeide om forsvarsanskaffelser.
3. **En konsistent og meritt-basert utvidelsespolitikk**: Fremme en troverdig og balansert utvidelse av EU, med fokus på Vest-Balkan.
4. **Begrense ulovlig migrasjon**: Øke samarbeid med naboland og tredjeland for å håndtere migrasjonsutfordringer, effektivisere returordninger og beskytte EUs yttergrenser.
5. **Forme fremtidens samhörighetspolitikk**: Redusere regionale forskjeller og fremme økonomisk, sosial og territoriell samhörighet i EU.
6. **EUs landbrukspolitik med bønder i sentrum**: Sikre mattrygghet og støtte bærekraftig landbruk, samt fremme konkurransedyktighet og stabile levekår for bønder.
7. **Adressere demografiske utfordringer**: Fokuserer på aldrende befolkninger, arbeidskraftmangel og bærekraftige velferdssystemer, samt fremme tiltak for å håndtere demografiske endringer.

Hele programmet for rådsformannskapet kan leses [her](#). Forbruker-, oppvekst- og likestillingsaker omtales i korte trekk under.

Forbruker

Følgende lovsaker er satt på dagsorden:

- Tvisteløsningsdirektivet («Alternative Dispute Resolution»); arbeide videre med rettsakten.
- Revidering av pakkereisedirektivet; det ungarske formannskapet ønsker å løse i havn et forhandlingsmandat («general approach»).
- Bygge videre på arbeidet til det belgiske rådsformannskapet og sikre fremgang på forhandlingene om miljømerkingsdirektivet («Green Claims Directive»).

Omtale av ny teknologi & forbrukere. Ungarn fremhever at det er viktig å forberede økonomien og forbrukere på bruken av nye teknologier og øke bevisstheten rundt risikoene knyttet til disse.

Miljø. Det ungarske formannskapet kommer til å ha fokus på sirkulærøkonomi. Håndtering av tekstilavfall er en av sakene som nevnes i tillegg til miljømerkingsdirektivet.

Matmerking. Formannskapet planlegger rådskonklusjoner på spesialrapporten til den europeiske revisjonsretten om informasjon til forbrukere på mat («Council Conclusions on the European Court of Auditors' special report regarding the effective delivery of food information to consumers»).

Energi. Formannskapet fremhever at det er viktig at forbrukere i det indre markedet er garantert overkommelige energipriser, fra alle energikilder.

Barn

Lovsaker:

- Sikre fremdrift på lovforslagene om å beskytte og motvirke seksuell utnyttelse på nett (CSAM og CSA)

Omtale av barn under ulike politikkområder:

- Barn er særskilt omtalt under overskriften om å fremme et sunt og forurensningsfritt miljø.
- Arbeidslivspolitik. Ungarn fremhever at det er viktig å støtte opp om fleksibelt og «atypisk» arbeid for å forene familie- og arbeidsliv, spesielt for foreldre med små barn.
- Audiovisuelle medier. Ungarn ønsker å løfte mediekunnskap blant barn.

Ungdom

Ungdom får relativt stor omtale og fokus under det ungarske formannskapet:

- Hovedprioriteringen innenfor ungdomspolitik er å styrke unge menneskers muligheter, spesielt i rurale strøk, å ta tak i demografiske utfordringer og sosial ekskludering.
- EUs tredje målsetting innenfor ungdomspolitikken om inkluderende samfunn vil være førende i den tiende runden av EUs ungdomsdialog («EU Youth Dialogue»). Det er ti år siden formannskap-trioet Spania, Belgia og Ungarn lanserte EUs ungdomsdialog og Ungarn ønsker derfor å også gjøre opp status på hva som har skjedd og blitt oppnådd siden 2010-2011. Dette skal etter planen munne ut i en Rådsresolusjon.
- Ungarn planlegger videre å legge frem en Rådsresolusjon om arbeidsplanen for EUs ungdomsstrategi for perioden 2025-2027, som samtidig vil utgjøre visjonen for de neste to fasene av EUs ungdomsdialog.

Likestilling

Lovsaker

- Ungarn planlegger å fortsette arbeidet med likebehandlingsdirektivet («Equal Treatment Directive»).

Rådskonklusjoner:

- Kvinners mentale helse vil bli løftet frem og det er ventet at rådskonklusjoner vil bli lagt frem.
- Rådskonklusjoner om samarbeid og solidaritet mellom generasjoner.
- Rådskonklusjoner om sosial inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne.

1.3. Europakommisjonen

For perioden 2019-2024 har Europakommisjonen hatt følgende prioriteringer:

1. En europeisk grønn giv (grønt skifte/grønn omstilling).
2. Et Europa klart for den digitale tidsalder (digitalt skifte).
3. En økonomi som fungerer for folk.
4. Et sterkere Europa i verden.
5. Beskytte den europeiske levemåten.
6. En styrking av europeisk demokrati.

EU er i prosess med å velge nytt Europakommisjonskollegium, som kommer til å legge frem prioriteringer for neste periode. Prioriteringene vil trekke på innspill fra medlemslandene, særlig Det europeiske råds strategiske agenda for perioden 2024-2029, som EUs stats- og regjeringssjefer ble enige om i slutten av juni.

Byråkratene i Europakommisjonen bruker også denne såkalte mellomfasen til å utarbeide grundige «briefing books», som sammenstiller politikk på en lang rekke fagområder – alt fra det digitale til helse – som danner bakgrunnsmateriale for de nye kommissærene når de skal stake ut kursen for neste mandat.

I juni la Europakommisjonen frem sitt [budsjettforslag](#). Dette må fremdeles formelt behandles og vedtas. For 2025 foreslår Europakommisjonen et budsjett på EUR 199,7 milliarder. Dette kommer i tillegg til omtrent EUR 72 milliarder i utbetalinger gjennom NextGenerationEU. Budsjettets største andel går til den felles landbrukspolitikken (CAP) med EUR 53,8 milliarder, og samhørighetsfondet med EUR 49,2 milliarder.

1.4. Europaparlamentet

Valg til Europaparlamentet (EP) foregikk i alle EUs 27 medlemsland. Valget fant sted i perioden 6.-9. juni med en valgdeltakelse på i overkant av 51 prosent, noe som er marginalt høyere enn ved forrige valg. Resultatene er foreløpige i den forstand at endelig gruppeinndeling og sammensetning av EP ikke vil være endelig før EP konstituerer seg 16. juli.

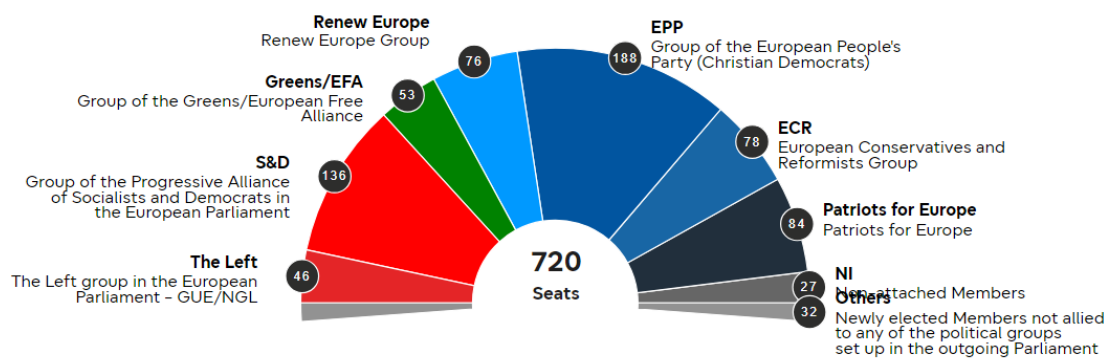
Europaparlamentsvalget er 27 nasjonale valg: Det er vanskelig å peke på politiske trender som har gjort seg gjeldende på tvers av medlemslandene, til det er det for mange unntak:

- **Høyredreining:** For EP som helhet ser vi en høyredreining, men ytre høyres økning i antall representanter kamouflerer at dette hovedsakelig skyldes gode valg i store medlemsland (Tyskland, Frankrike, Italia og Spania) som nettopp har flest representanter å sende. I flere andre land gjorde ytre høyre det dårligere enn forventet (Danmark, Finland, Sverige og Ungarn). I Portugal og Romania opplevde ytre høyre fremgang, men mindre enn spådd på forhånd. I Polen og Italia er det delvis snakk om en forflytning av ytre høyreoppslutning fra ett ytre høyreparti til et annet (fra PiS til Konfederacja og fra Lega til Fratelli d'Italia).
- **Renew:** Liberale Renew taper stort, men dette er delvis fordi de går tilbake i store land (Frankrike, Spania) med mange representanter. I Tsjekkia og Slovakia gjør Renew det tvert imot veldig godt.
- **De grønne:** Taper stort totalt sett, men – som for Renew – er dette mye fordi tapet skjer i store land (Tyskland, Frankrike). I Norden, Italia, Hellas og Slovenia gjør De grønne det godt, og i Danmark blir de sågar størst.
- **Ytre venstre:** De foreløpige resultatene reflekterer ikke at om lag en fjerdedel av de rundt hundre foreløpig fraksjonsløse representantene hører hjemme på ytre venstre fløy. Disse vil kunne styrke Venstregruppa betydelig, men gruppekonstitueringen blir avgjørende. Det nye tyske Bündnis Sahra Wagenknecht skal visstnok ønske å etablere en ny venstregruppe. Fordi det kreves minst 23 representanter fra minst 7 land for å danne en partigruppe, vil dette bare la seg gjøre dersom flere av dagens medlemmer i Venstregruppa lar seg verve.

I begynnelsen av juli lyktes det Viktor Orbán (Ungarn) å danne en ny partigruppering, «Patriotene for Europa». Dette endrer landskapet noe og de utgjør foreløpig tredje største gruppering, etter EPP (sentrum-høyre størst) og S&D (sosialdemokratene). Tentativt ser oversikten slik ut, pr. 8. juli 2024

European Parliament 2024 - 2029

Provisional results

Kilde: skjermdump fra nettsiden 2024 European election results, [Europaparlamentet](#)

2. Hva skjer på forbrukerfeltet?

I skjæringspunktet mellom miljø-, klima- og forbrukerpolitikk har det siste halvåret dreid seg om å løse i havn lovforslag før Europaparlamentsvalget og nytt Europakommisjonskollegium. Arbeidet med revidering av tvisteløsningsdirektivet og pakkereiser ble videreført, men ikke ferdigstilt. I juni publiserte Europakommisjonen gjennomgangen av gjennomføringen av Moderniseringsdirektivet. Innenfor forbrukerpolitikk i det digitale kom ikke den ventede gjennomgangen («Digital Fitness Fairness Check») i juni, men er utsatt til høsten. I tillegg til disse kjente områdene, seiler merking av tekstiler opp som noe som Europakommisjonen vier mer oppmerksomhet og vi kan vente oss en rapport første kvartal neste år.

I februar ble nettsiden, «[Consumer Education Hub](#)» lansert. Nettsiden driftes av den europeiske forbrukerparaplyorganisasjonen BEUC og samler informasjon og gode erfaringer som skal hjelpe forbrukere i å navigere det indre markedet og bidra til opplyst forbrukeradferd.

2.1. Forbrukerpolitikk i det grønne skiftet

«Det europeiske grønne skiftet» (European Green Deal) har vært en av den utgående Europakommisjonens fanesaker. Her legges det opp til bærekraftig økonomisk utvikling og vekst, mindre forurensing, lavere klimagassutslipp, bedre helse, økt livskvalitet og nye arbeidsplasser. Europakommisjonen har også sett på forbrukerfeltet gjennom dette grønne skifte-prismet. Europakommisjonen la frem en rekke forslag i perioden 2022-2023 som bygger på Europakommisjonens forbrukerstrategi, handlingsplanen for sirkulærøkonomi og det grønne skiftet, omtalt i korte trekk under.

2.1.1. Direktivet om forbrukermakt i det grønne skiftet

Lovforslaget Forbrukermakt i det grønne skiftet («*Empowering the Consumer for the Green Transition*») ble lagt frem 30. mars 2022. Forhandlingene mellom de tre EU-institusjonene startet i juni 2023. Det spanske rådsformannskapet lyktes med å lande [en politisk enighet](#) mellom partene høsten 2023. I slutten av februar 2024 ble direktivet endelig vedtatt. Direktivet endrer bestemmelser i direktivet om urimelig handelspraksis (UCPD) og forbrukerrettighetsdirektivet (CRD). Direktivet vil gjøre det vanskeligere å komme med «grønne» påstander som er misvisende. Regelverket vil også klargjøre ansvaret næringsdrivende har til å informere forbrukerne om produktene slik at forbrukere kan ta informerte, bærekraftige valg. [Lovteksten](#) (EU 2024/825) ble publisert i EU-tidene (*EU Official Journal*) 28. februar 2024.

2.1.2. Økodesignforordningen

Europakommisjonen la 30. mars 2022 fram forslag til en forordning for bærekraftige produkter. Formålet er å redusere negativ miljøpåvirkning i hele livssyklusen til produkter. Produktdesign kan avgjøre opp til 80 % av miljøpåvirkning til et produkt gjennom hele produktets livssyklus. Forordningen har også som formål å bedre funksjonen til EUs indre marked. Forordningen vil erstatte dagens økodesigndirektiv som omfatter energirelaterte varer og den utgjør kjernen i EUs arbeid for å fremme mer bærekraftige produkter. I slutten av mai ga Rådet grønt lys og forordningen ble [vedtatt](#).

2.1.3. Direktiv om miljøpåstander (Green Claims)

EUs miljøvernministre ble i midten av juni enige om forhandlingsmandat ("[general approach](#)") til direktivforslag om miljømerking og miljøpåstander ("Green Claims"). Målsettingen med direktivet er å sikre at produkter, tjenester og prosesser som markedsføres som miljøvennlige faktisk ikke er skadelige for miljøet – og dermed forebygge såkalt «grønnvasking», eller villedende miljømarkedsføring. Forslaget regulerer forvaltningen av og, krav til innhold og bruk av miljømerker som selskaper bruker på frivillig basis for å markedsføre hvor miljøvennlige produktene deres er. Direktivet stiller også krav til fremtidige miljømerkeordninger, både private og offentlige. I forhandlingsmandatet har Rådet gjort endringer sammenlignet med det opprinnelige forslaget fra Europakommisjonen og skiller mellom eksplisitte miljøpåstander ("explicit environmental claims") og miljømerker ("environmental labels") for å tydeliggjøre kravene som gjelder hver særskilt og/eller begge. Medlemslandenes forhandlingsmandat beholder prinsippet om ex-ante verifisering (dvs. forhåndsgodkjenning), slik Europakommisjonens forslag legger opp til. Dette betyr at miljøpåstander må tredjepart-sertifiseres før bruk. Samtidig foreslår medlemslandene å innføre en forenklet prosedyre for noen typer miljøpåstander. Miljøsertifiseringsordninger EN ISO 14024 type 1-ordninger (eksempelvis Nordisk svanemerke) vil bli unntatt fra verifisering dersom de er offisielt anerkjent i et EU-medlemsland og overholder reglene i direktivet. Anerkjennelse i et medlemsland er tilstrekkelig for at det skal gjelde for hele EU-markedet. Rådets forhandlingsmandat introduserer også nye krav for å bevise klimarelaterte påstander, herunder karbonkreditter ("carbon credits"). For mer informasjon om forhandlingsmandatet, se [pressemeldingen](#) fra Rådet.

Når det nye Europaparlamentet er på plass og ny saksordfører er utpekt vil det ungariske formannskapet kunne innlede trilogforhandlinger om direktivet.

2.1.4. Direktiv om "retten til å reparere"

Lovforslaget om felles regler for å fremme reparasjon av varer ble lagt frem 22. mars 2023. Lovforslagsteksten er merket med EØS-relevans. Sammen med Økodesignforordningen skal Retten til å reparere-forslaget stimulere til at vi bruker varer lenger og reparerer disse snarere enn at vi bytter dem ut med nye produkter. Videre er håpet at direktivet skal bidra til å videreutvikle et marked for reparasjon og fjerne eksisterende hindre for reparasjon. EØS/EFTA-landene publiserte en [kommentar](#) til lovforslaget 8. desember 2023 som EFTA-sekretariatet har delt med berørte EU-institusjoner og medlemsland. Retten til å reparere-direktivet ble endelig vedtatt 30. mai 2024. [Pressemelding](#) fra Rådet inkluderer oppsummering og lenker til relevante dokumenter. Direktivet skal publiseres i EU-tidene (*Official Journal of the EU*) og vil være rettskraftig 20 dager etter det. Medlemslandene har 24 måneder på seg for å innlemme rettsakten i nasjonal lovgivning.

2.1.5. Rapport: grønnvasking, forbruker- og miljølovgivning

I mars publiserte EUs Fundamental Rights Agency (FRA) en rapport som ser på grønnvasking fra et menneskerettighets-, miljø- og forbrukerperspektiv ([Enforcing Consumer Rights to combat greenwashing](#)). FRA har konsultert eksperter i 10 EU-land (herunder Belgia, Danmark, Nederland og Tyskland). Noen av funnene som fremheves i rapporten er:

- rapportforfatterne mener at en menneskerettighetsbasert tilnærming kan bidra til å motvirke grønnvasking.
- Beskyttelse av forbrukerrettigheter og miljøbeskyttelse sammenfaller på mange områder siden begge fremmer bærekraftige praksiser og forbruk ved å rette seg mot «grønn» markedsføring, oppfordrer til bærekraftig forbruk og forbrukeropplysning, og ønsker å forhindre grønnvasking.
- Forbrukerlovgivning er antagelig mer effektivt i å håndtere grønnvasking enn administrativ miljølovgivning («administrative environmental law»). Direktivet om urimelig handelspraksis (UCPD) blir særlig trukket frem.
- Utsikten til ny EU-lovgivning har allerede bidratt til endringer (dvs. før direktivene er endelig vedtatt og tredd i kraft). Samtidig har eksisterende forbrukerlovgivning begrensninger. EUs nye og kommende lovgivning vil antagelig tette noen av gapene og rette seg mot manglene; Direktivet om forbrukervern i det grønne skiftet og direktivet om miljøpåstander blir nevnt.
- Mangler og begrensninger, samt variasjoner blant medlemslandene med hensyn til håndheving fremheves. Noe av det som fremheves er at håndhevingsmyndigheter og -systemene er fragmenterte.
- Rollen og muligheten til sivilsamfunnsorganisasjoner for å klage og/eller gå rettsens vei varierer blant medlemslandene. For å styrke håndheving, argumenteres det for at sivilsamfunnsorganisasjoner bør få en sterkere rolle, ifølge rapportforfatterne.
- Bevisstgjøring er et viktig ledd i å hindre grønnvasking og sikre forbrukervern og beskytte miljøet; en menneskerettighetstilnærming kan bidra ifølge forfatterne.
- Andre temaer som rapporten ser nærmere på er: bøter og rapporteringskrav (bl.a. knyttet til bærekraftsrapportering).

2.2. Revidering av tvisteløsningsdirektivet

Europakommisjonen foreslo høsten 2023 endringer i flere regelverk som skal gjøre det lettere for forbrukere å få tilgang til utenrettslig klagebehandlingstilbud og tilpasse regelverket til digitale markeder. Endringene medfører en utvidelse av saker som kan håndteres under ADR-regelverket. Videre skal endringene bidra til at flere bedrifter deltar i tvisteløsninger. Europakommisjonen fremhever også at regelendringene skal styrke støtten til forbrukere i tvisteløsningssaker. ADR-direktivet vil fremdeles være et minimumsharmoniseringsdirektiv.

Som ledd i disse endringene foreslår Europakommisjonen også å avskaffe forordningen om nettbasert klageportal (*Online Dispute Resolution (ODR) Platform*), og erstatte denne med en mer brukervennlig, digital løsning. ODR-plattformen ble i sin tid innført for å bistå i tvisteløsninger knyttet til netthandel over landegrensar. Plattformen har vært lite brukt.

Utgående Europaparlament har behandlet ADR-forslaget og kommet med en [innstilling](#), som må gjenopptas av det nye EP. I forberedelsesarbeidet publiserte EPs tenketank EPRS en foreløpig vurdering av Europakommisjonens «impact assessment» gjort i forbindelse med utarbeidelse av lovendringsforslaget («[Briefing. Initial Appraisal of a European Commission Impact Assessment. Alternative Dispute Resolutions for consumers](#)»). EPRS har skrevet en briefing om EUs lovverk om tvisteløsninger («[Briefing. Implementation Appraisal. EU Framework on alternative dispute resolution for consumers](#)») publisert i februar 2024. Forslaget behandles per tiden i Rådet, hvor det tas sikte på en generell innstilling under det ungariske rådsformannskapet.

2.3. Revidering av pakkereisedirektivet

I slutten av november 2023 la Europakommisjonen frem en passasjermobilitetspakke. Den inneholder tre hovedkomponenter; (1) styrking av passasjerrettigheter, (2) revidering av Pakkereisedirektivet, og (3) etablering av et felles europeisk mobilitets dataområde («*European Mobility Data Space*» (EMDS)) og revisjon av forordningen multimodale reiseinformasjonstjenester (MMTIS). Europakommisjonen anslår at 13 milliarder reiser er dekket av EUs passasjerrettighetsregelverk i løpet av et år. Videre anslås det at 55,5 millioner pakkereiser ble solgt i 2022 og er ventet å øke til 75 millioner i 2023. Det foreslåtte reviderte pakkereisedirektivet med bakgrunnsdokumenter kan leses [her](#). Lovforslaget behandles per tiden i Rådet. Det nye Europaparlamentet må gjenoppta arbeidet med lovforslaget.

2.4. Erfaringer med innføring av Moderniseringsdirektivet

I midten av juni publiserte Europakommisjonen en [rapport](#) som gjennomgår EUs medlemslands gjennomføring av Moderniseringsdirektivet (EU) 2019/2161 i nasjonal lovgivning. Rapporten dekker en periode på to år etter innlemmelsesfristen til direktivet i EUs medlemslands nasjonale lovgivning (dvs. fra 28. mai 2022). Likevel er perioden i praksis kortere på grunn av forsinkelser i gjennomføringen. Direktivet er dermed fortsatt i en tidlig fase, noe som har innvirkninger på dataen som er blitt sammenstilt i rapporten. Europakommisjonen fremhever at dette må tas hensyn til når man leser rapporten og tolker dataene. I konklusjonene trekker Europakommisjonen frem følgende:

- Gjennomføring av direktivets bestemmelser i nasjonal rett ser ut til i det store og det hele å ha gått sømløst, med noen unntak.
- Den korte perioden som rapporten dekker er ikke tilstrekkelig for å bedømme om Moderniseringsdirektivet har effektivt «løst» utfordringene den var ment å ta tak i.
- Erfaringer med tilsyn er begrensede, men er i utvikling; på noen komplekse områder (eksempelvis prisannonsering og forbruker anmeldelser) begynner man å gjøre seg opp noen erfaringer, mens andre områder (som sanksjoner i form av bøter i grensekryssende samarbeid under CPC) finnes ikke data som tilsier at dette har blitt gjennomført i praksis.
- Europakommisjonen fremhever særlig pristilbud («price promotions») og falske anmeldelser («fake reviews») som to områder som vil kreve oppfølging. Sistnevnte øker i omfang.
- Markedsføring av produkter som like, men med signifikante ulike komposisjoner eller egenskaper («dual quality marketing») er et område som Europakommisjonen har identifisert som trenger mer oppmerksomhet i gjennomføring og tilsyn.
- Salgsarrangementer («sales events»); Europakommisjonen mener at reglene under UCPD (urimelig handelspraksis) er tilstrekkelige og det er ikke behov for mer EU-regelverk på området.
- Utviklingen av digitale markeds plasser og nye teknologier skaper utfordringer og trenger tett oppfølging. Rapporten om Moderniseringsdirektivet komplementerer i så måte den kommende rapporten «digital fairness fitness check».
- Rapporten avslutter med at, effektiv gjennomføring er nødvendig for at Moderniseringsdirektivet når sitt potensial.

2.5. Forbrukerpolitikk i det digitale

Det europeiske digitale skiftet har vært en av toppsakene til den utgående Europakommisjonen. Flere lovforslag ligger i skjæringspunktet mellom forbruker- og digitalpolitikk. Dette gjelder blant annet regelverk for nettplattformer om digital tjenestelovgivning (*Digital Services Act*, DSA), konkurranse i digitale markeder (*Digital Markets Act*), Dataforordning (*Data Act*) og regelverk om kunstig intelligens. Det gjelder også revisjoner av regler om produktsikkerhet, forbrukerkreditt og fjernsalg av finansielle

tjenester til forbrukere. EUs overordnede mål er å sikre like godt forbrukervern på nett som i den fysiske verden, eller som det ofte formuleres: «Det som er forbudt offline skal også være forbudt online». Europakommisjonen er midt i en [gjennomgang](#) av digitalt forbrukervern («*digital fairness fitness check*») som har et bredt omfang. Flere medlemsland og ulike aktører har gitt innspill i denne prosessen. Europas forbrukerorganisasjon (BEUC) sine innspill kan leses [her](#). Europakommisjonens endelige rapport skulle etter planen legges frem i juni 2024, men publisering er utsatt til høsten.

Utvikling på det digitale skjer som kjent raskt, med mange aktører på banen. Her er et tilfeldig utvalg av saker som gir en indikasjon på bredden av arbeidet i EU det siste halvåret:

- EU-domstoluttalelse om tolkning av personvernforordningen (GDPR) om bruk av personlig informasjon (seksuell legning) i reklame. [Pressemelding](#) med oppsummering av en kjennelse av EUs domstol (25. april 2024). Hele saken og saksdokumentene finnes [her](#).
- Europakommisjonen ba Temu og Shein i slutten av juni svare på [spørsmål](#) om plattformdesign knyttet til bl.a. manipulerende design («dark patterns») og beskyttelse av barn som ledd i oppfølging av netthandelssidenes forpliktelser under Digital tjenesteforordning (DSA). Selskapene har til 12. juli å svare på spørsmålene. Europakommisjonens respons er også basert på en [klage](#) som europeiske forbrukerorganisasjoner (BEUC) sendte i mai i år.
- Under et uformelt telekommunikasjonsministermøte i april ble ministrene enige om en [deklarasjon](#) om «å fremme en tryggere, mer ansvarlig og tillitvekkende digitalt miljø», med fokus på sårbare forbrukere herunder barn.
- BEUC publiserte en [rapport](#) i mars med en analyse av Digital markedsforordning (DMA) og betydningen av denne for forbrukere.

2.6. Sak som seiler opp: Merking av tekstiler

Europakommisjonen har startet arbeidet med å vurdere revidering av tekstilmerkingsforordningen. Saken har vært på høring (desember 2023 - april 2024) hvor Europakommisjonen ba om innspill til eksisterende regler for tekstilmerking – hvordan de fungerer i dag, identifiserte problemer og mulige løsninger. Det er ventet at Europakommisjonen legger frem rapporten første kvartal 2025. Prosessen kan følges [her](#). Norge er med som observatør i en ekspertgruppe opprettet av Europakommisjonen og som konsulterer EUs medlemsland og EØS-landene om den planlagte revisjonen.

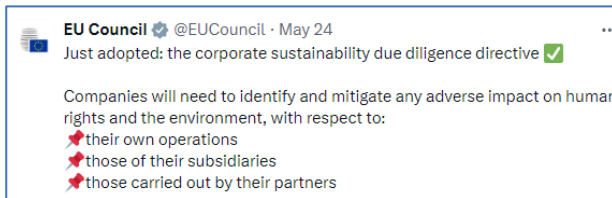
Den europeiske forbrukerorganisasjonen BEUC la frem en rapport om tekstiler og tekstilmerking i juli 2023, som kan leses [her](#). BEUC støtter opp om EUs strategi for bærekraftige tekstiler og foreslår fire tiltak for å adressere overforbruk (og kast) av tekstiler. Forslagene minner om lignende anbefalinger som for bærekraftige produkter: bærekraftig design av tekstiler som standard, ingen grønnvasking, håndtere overproduksjon og fremme bærekraftig forbruk, sikre markedsovervåking og håndheving av regelverk. Fra næringsviden la EuroCommerce ut en [pressemelding](#), som fremhever behovet for tett samarbeid med næringslivet og behovet for å se forslagene i strategien opp mot andre lovprosesser (som råmaterialer, bærekraftige produkter, og avfallshåndtering).

Høringen og den foreslåtte planen kommer i et valgår i EU og det vil være opp til det nye Europakommisjonskollegiet å legge frem politiske prioriteringer og hvilke lovsaker som skal fremmes. Tilgrensende regelverk om revidering av rammedirektivet for avfall (EU) 2008/98), herunder tekstilavfall, kan også være nyttig å skjele til (Klima- og miljødepartementet har ansvaret for oppfølging av dette forslaget og har publisert et foreløpig EØS-posisjonsnotat som kan leses [her](#)).

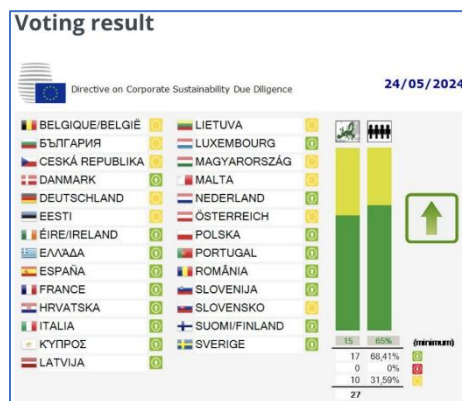
Bakgrunn. I 2022 ble [EUs strategi for bærekraftige og sirkulære tekstiler](#) lagt frem som tar mål av seg å fremme EUs overgang til en mer bærekraftig og sirkulær tekstilindustri og dermed redusere sektorens innvirkning på klima, redusere forurensning, bedre produkters levetid og adressere sosial ulikhet. Strategien er ledd i EUs grønne giv (European Green Deal), EUs sirkulærøkonomiplan og den europeiske industristrategien.

3. Aktsomhetsdirektivet

Europakommisjonen la 23. februar 2022 fram forslag til regler om aktsomhetsforpliktelser (*Corporate Sustainability Due Diligence Directive*) knyttet til skadevirkninger av selskapers virksomhet for menneskerettigheter, klima og miljø. Etter fem forhandlingsrunder kom partene (EUs medlovgivere) til en foreløpig politisk enighet 14. desember 2023. Det skulle likevel ta flere måneder med politiske dragkamper blant EUs medlemsland og ytterligere justeringer i lovteksten i samråd med Europaparlamentet før partene kunne enes.

Direktivet ble til slutt **vedtatt i mai 2024**. Beslutningen kom på et møte med EUs ministre med ansvar for indre marked og industri, hvor et flertall stemte for (Europaparlamentet hadde gitt grønt lys allerede i slutten av april).

Likevel **avsto flere land** fra å stemme: Tyskland, Belgia, Østerrike, Tsjekkia, Ungarn, Slovakia, Bulgaria, Malta, Estland og Litauen.

Uavhengig av det, var det nok stemmer til å sikre at direktivet ble vedtatt og er rettskraftig 20 dager etter publisering i EUs lovtidende (publisert 5. juli 2024). Medlemslandene har to år på seg til å gjennomføre direktivet i nasjonal rett.

Direktivet er tilgjengelig i alle EUs språk [her](#).

Aktsomhetsdirektivet må også **ses i sammenheng med en rekke andre regelverk**, som bærekraftrapporteringsdirektivet. Rådet har en samleside for aktsomhetskrav i EU: [Corporate sustainability - Consilium \(europa.eu\)](https://europa.eu/corporate-sustainability).

Foreløpig **norsk posisjon** til Aktsomhetsdirektivet (fra høsten 2022) kan leses [her](#). Med norske øyne kan det være naturlig å sammenligne forslaget med Åpenhetsloven, som trådte i kraft i Norge 1. juli 2022. Norge vurderer EØS-relevans av direktivet parallelt med en gjennomgang av den norske åpenhetsloven.

4. Hva skjer på oppvekstfeltet?

Dette kapitlet tar for seg EUs arbeid med barn og unge. Begge feltene er preget av mykere virkemidler på EU-nivå.

4.1. Barn

EUs traktat stadfester at unionen «*shall combat social exclusion and discrimination, and shall promote social justice and protection, equality between women and men, solidarity between generations and protection of the rights of the child*» (Art. 3(3), EUs traktat).

Rammen for EUs oppfølging er EUs [strategi for barns rettigheter](#) som ble lansert i 2021 og tar mål av seg å samle ny, og eksisterende EU-lovverk, politikk og finansieringsordninger i ett rammeverk. Den foreslår en rekke tiltak fordelt på seks tematiske områder:

1. Barns deltakelse i politikk og demokratiet
2. Sosioøkonomisk inkludering, helse og utdanning
3. Bekjempe vold mot barn og beskytte barn
4. Barnevennlig justis
5. Digitalt informasjonsnett
6. Den globale dimensjonen

4.1.1. Beskyttelse av barn mot vold

EUs integrerte system for beskyttelse av barn ([EU Integrated Child Protection System Initiative](#)) ble lansert i april i år. Hovedmålsettingen er å beskytte barn fra vold – også vold begått i grensekryssende situasjoner som migrasjon. Målet er at tiltaket skal bidra til en helhetlig tilnærming som er koordinert og multidisiplinær. Ønsket er både å få til bedre systemer nasjonalt, men også bedre samarbeid på tvers av landegrenser i grensekryssende saker. Tiltaket samler det som allerede eksisterer av lovverk, tiltak, finansiering og mykere tiltak for å sikre et integrert og sterkt system. Initiativet er ledd i oppfølging av EUs strategi for barns rettigheter og pakken som ble lagt frem i april inneholdt en Henstilling («Recommendation») rettet mot medlemslandene og en Meddelelse («Communication») til Europaparlamentet, Rådet, EUs økonomiske og sosiale komité, og Regionkomitéen. I tiltakspakken oppfordrer Europakommisjonen medlemslandene til å; respondere på barns beskyttelsesbehov på nett og offline, forebygge (cyber)mobbing, og beskytte barns integritet og mentale helse.

Bakgrunn

Forslaget ble lagt frem etter konsultasjoner med over 1000 barn, i tillegg til myndigheter, interesseorganisasjoner m.fl. som pågikk over tre måneder i fjor (2023). I konsultasjonen med barn benyttet Europakommisjonen seg av den relativt nyetablerte [EU Children Participation Platform](#).

Målsettingen med pakken er å samle en rekke tiltak i et rammeverk som er ment å støtte EUs medlemsland i iverksettelsen av helhetlige systemer for å beskytte barn mot vold.

80 millioner barn lever i EU i dag. I Anbefalingen defineres barn som personer under 18 år (i tråd med FNs Konvensjon om barns rettigheter). Ifølge Europakommisjonen er vold mot barn et omfattende problem både innenfor og utenfor EU. Vold defineres bredt av Europakommisjonen og omfatter fysisk og psykisk vold, utnyttelse og skade som tar ulike former og som kan finne sted fysisk, i den digitale eller virtuelle verdenen; det inkluderer fysisk skade, misbruk eller uaktsom behandling og utnyttelse av barn, seksuelt misbruk fysisk eller på nett, mobbing (fysisk eller på nett), diskriminering og intoleranse, og vold i nære relasjoner Europakommisjonen viser til ulike undersøkelser og statistikk om forekomsten av vold mot barn og dens sosiale og økonomiske negative konsekvenser. Europakommisjonen har også estimert kostnadene volden medfører, både direkte og indirekte, og argumenterer for at tidlig investering i barn og forebygging både kan redusere merkostnadene vold medfører og tidlig investering har positive effekter.

Juridisk og politisk rammeverk

Europakommisjonen plasserer denne pakken i et større juridisk og politisk rammeverk; 2030 Agendaen for bærekraftig utvikling, FNs Konvensjon for barns rettigheter (art.12), EUs Traktat (art.3(3)), EUs Charter for grunnleggende rettigheter (art.24). Operativt faller tiltaket under EUs strategi for barns rettigheter og krysser av på alle målsettingene i strategien: sosioøkonomisk inkludering, helse og utdanning, bekjempe vold mot barn og barnebeskyttelse, barnevennlig justis, digital- og informasjonssamfunn, og den globale dimensjonen. Henstillingen bygger blant annet på Europaparlamentets Resolusjon om barns rettigheter i lys av EUs strategi for barns rettigheter (2021) og Rådsanbefalingen om EUs strategi om barns rettigheter (2022). EU har nylig, eller i ferd med, å få på plass en rekke rettsakter som støtter opp om målsettingene; herunder Direktivet om vold mot kvinner og i nære relasjoner (2024), som har egne bestemmelser rettet mot barn, Direktivet om seksuell mishandling av barn (arbeid med lovforslaget pågår), Digital tjenesteforordning (*Digital Services Act*) som har bestemmelser for å beskytte barn, og Aktsomhetsdirektivet (2024) som retter seg mot menneskerettigheter generelt, men også konkret mot barnearbeid.

Hva skjer videre?

Henstillingen er rettet mot medlemsland, kandidatland til EU og land som er del av EUs nabolagspolitikk. Det er dermed opp til medlemslandene selv å følge Henstillingen som sådan. Samtidig inneholder Henstillingen en rekke anbefalinger som (allerede) følges opp i lovarbeid (jf. utvalgt liste over), og som dermed kommer til (eller allerede) forplikter medlemslandene (og i noen tilfeller Norge) til å ta grep.

Lenker med mer informasjon

- [Faktark](#) (tre sider) som oppsummerer tiltakspakken
- [Pressemelding](#)
- Om [tiltakspakken](#) med lenker til Henstillingen («Recommendation», tilgjengelig på 23 språk), Europakommisjonens «staff working document», og meddelelsen («Communication»).
- FRA (Fundamental Rights Agency) sin [kartlegging](#) av hva ulike EU-medlemsland gjør for å beskytte barn (31.01.024).
- «[Grund- og nærhedsnotatet](#)» (24.05.2024) som den danske regjeringen har sendt til Folketinget med et sammendrag av og vurdering av EUs integrerte barnebeskyttelsessystem. Notatet inkluderer også en vurdering av innvirkninger på gjeldende danske rett.

4.1.2. Barnefattigdom

Den europeiske [barnegarantien](#) ble innført for to år siden, som ledd i oppfølgingen av EU strategi for barns rettigheter. Barnefattigdom har vært tema for debatter og rapporter i både Europakommisjonen, Rådet og Europaparlamentet de siste årene, særlig 2023. I januar 2024 la Europakommisjonen frem et rammeverk som skal bidra til å overvåke oppfølgingen av tiltakene i barnegarantien. Europakommisjonen oppfordrer EUs medlemsland til å benytte seg av dette rammeverket når de skal rapportere på fremskritt. For mer informasjon, se [her](#).

4.1.3. Trygg digital hverdag for barn

Flere barn og unge er koblet på internett og antall timer de bruker på nett har økt betraktelig de siste årene. Dette byr både på muligheter og utfordringer, og barn er sårbare på nett. I EUs strategi for tryggere internett for barn fra 2022 (BIK+-strategien ([Better Internet for Kids+](#))) heter det blant annet at de fleste barn bruker smarttelefonen daglig og nesten dobbelt så mye sammenlignet med for ti år siden. Bruken starter også i yngre alder enn tidligere.

Aldersverifisering. I april ble en forskningsrapport publisert som kartlegger aldersverifisering, utarbeidet på oppdrag fra Europakommisjonen (DG Connect). Rapporten ser på ti av de mest brukte metodene for å kunne verifisere alder, og deres fordeler og ulemper. Videre ser rapporten på krav til blant annet personvern, sikkerhet, treffsikkerhet, funksjonalitet og deltakelse. For mer informasjon klikk på lenkene her:

- [Research report: Mapping age assurance typologies and requirements](#)
- For å laste ned rapporten på ulike språk, klikk [her](#)
- Kort artikkel med sammendrag av innholdet i rapporten kan leses på [portalen til BIK+](#).

DSA og DMA. Digital tjenesteforordning (DSA) og Digital markedsforordning (DMA) er nå gjeldende EU-rett og Europakommisjonen har prioritert oppfølging av regelverket for å sikre at bestemmelsene knyttet til beskyttelse av barn blir overholdt, herunder for å beskytte mot skadelig og ulovlig innhold. De har hatt og har pågående saker med en rekke store aktører bl.a. TikTok og Meta.

Påvirkere. EUs ministre med ansvar for kultur vedtok i midten av mai, rådskonklusjoner om påvirkere (influensere). Konklusjonene refererer også til «kidfluencers» (dvs. barn som er påvirkere) og oppfordrer blant annet Europakommisjonen til å se nærmere på effekten både av å være påvirket som barn og effekten av påvirkere på barn. Merk referanser til en rekke rettsaker i konklusjonene (AVMSD, UCPD, CRD, DSA, KI-forordningen). Rådskonklusjonen kan leses i sin helhet [her](#).

Andre saker

- eID-regelverket ble vedtatt i mars. [Pressemeldingen](#) inneholder sammendrag og lenker.
- Europakommisjonen har en [samleside](#) med informasjon om ulike tiltak (herunder frivillige tiltak fra næringslivet) som pågår for å sikre at internett er trygt for barn.
- EU har laget en video om hvordan de inkluderte barn for å designe den barnevennlige versjonen av EUs digitale prinsipper. Se YouTube-videoen [her](#).
- Rådskonklusjoner om EUs fremtidige digitale politikk ble vedtatt på ministermøtet for telekommunikasjon i slutten av mai. [Konklusjonene](#) understreker viktigheten av å sikre en sikker og robust digital infrastruktur i hele EU, men nevner ikke kommisjonens «[hvitbok](#)» om [telekommunikasjon](#), etter motstand fra flere medlemsland. Den danske ministeren var en av fire som tok ordet. Hun understreket viktigheten av å sikre at barn kan være trygge på nettet – den digitale verden infiltrer både barnerom og klasseværelser – og pekte blant annet på behovet for aldersverifisering samt å hindre sporing («tracking») av barn.

4.1.4. Plattform for barns deltakelse

I 2023 ble [plattformen for barns deltakelse](#) (*EU Child Participation Platform, CPP*) opprettet. Plattformen skal være en inngang til meningsfull, reell og strukturert deltakelse av barn med målsetting om å konsultere barn, utarbeide og utveksle forskning, barnevennlig informasjon og erfaringer, læring og kapasitetsbygging. Den ser på lokale og nasjonale nivåer og EU-nivå. Plattformen piloteres i 14 EU medlemsland med ambisjon om å utvide til flere land.

4.1.5. Lovsaker

Forebygging og bekjempelse av overgrep mot barn på nett (CSAM-forordning)

Forordningsforslaget om å forebygge og bekjempe overgrep mot barn inneholder to elementer:

- Digitale plattformer pålegges forpliktelser til å avdekke, rapportere og fjerne materiale som inneholder overgrepsmateriale som involverer barn (CSAM), og innhold som har til formål å utnytte barn («grooming»).
- Et EU-senter mot seksuelle overgrep mot barn skal etableres. Dette skal være et desentralisert byrå som skal legge til rette for gjennomføring av forordningen.

Forslaget behandles per tiden i Rådet, hvor medlemslandene ennå ikke har klart å enes om en felles forhandlingsposisjon. Under møtet for EUs justis- og innenriksministre 13. juni ga det belgiske formannskapet en tilstandsrapport om de pågående forhandlingene av CSAM-forordningen, der ett av hovedmålene er å pålegge tjenestetilbydere plikter og ansvar for å avdekke og rapportere om overgrepsmateriale på deres plattformer tjenester. Dette er omtalt i Rådets pressemelding og kan leses [her](#). Mens arbeidet med forordningen pågår, er det enighet om en [midlertidig bestemmelse](#) med regler gjeldende til april 2026. Regjeringen la CSAM-forslaget ut på [høring](#) 8. desember 2022.

Direktiv for å bekjempe seksuelt misbruk og utnyttelse av barn (CSA-direktivet, strafferettslige regler)

På justis- og innenriksrådets møte i juni fikk ministrene en oppdatering fra det belgiske rådsformannskapet om forhandlingene av CSA-direktivet, hvor formålet er å oppdatere og utvide den strafferettslige definisjonen av seksuell misbruk og utnyttelse av barn, herunder seksualisert materiale, samt heve straffenivået og styrke bistanden til ofrene. Ministrene diskuterte problemstillinger knyttet til foreldelsesfristen og kunstig intelligens-generert materiale som viser seksuelle overgrep mot barn. Rådets pressemelding fra justisdagen 14. juni kan leses [her](#).

4.2. Ungdom

	<p>EUs ungdomsstrategi 2019-2027 (EUYS) danner rammeverket for EUs innsats for unge mennesker og er basert på en Rådsresolusjon fra desember 2018. Målsettingene er:</p>
<ul style="list-style-type: none">• Tilrettelegge for at unge mennesker er «arkitekter i egne liv».• Oppfordre og gjøre unge mennesker i stand til å være aktive medborgere.• Forbedre politikuttviklingen ved å ta hensyn til effekten politikken har på unge mennesker.• Bidra til å motvirke ungdomsfattigdom og alle former for diskriminering, og fremme sosial inkludering av unge mennesker.	

4.2.1. Midtveisgjennomgang av EUs ungdomsstrategi

I april avsluttet Europakommisjonen midtveisgjennomgangen («interim evaluation») av EUs ungdomsstrategi (EUYS) for perioden 2019-2027. To innspillsrunder har funnet sted (en i 2022 og en i 2023). Evalueringen og den tilknyttede rapporten fra Europakommisjonen kan leses og lastes ned under fanen «Commission adoption» på denne [nettsiden](#). Den korte rapporten tar for seg de ulike komponentene til ungdomsstrategien og mulige forbedringspunkter, samt samhörighet med annen EU-politikk. Et punkt er verdt å merke seg; Erasmus+ og European Solidarity Corps blir særlig trukket frem som de mest kjente EUYS-virkemidlene. Rapporten danner også grunnlag for de ulike rådskonklusjonene som ble lagt frem i mai.

4.2.2. Rådskonklusjoner på ungdomsfeltet

EUs ministre med ansvar for ungdomspolitikkk møttes 13. mai i Brussel og kom med en rekke rådskonklusjoner (politiske føringer) og hadde en debatt om ungdomspolitikkk. Rådets bakgrunnsnotat for møtet kan leses [her](#). Sammendrag av hovedresultatene kan leses [her](#).

Rådskonklusjon om inkluderende samfunn for unge mennesker ble vedtatt. Konklusjonen legger frem målrettede tiltak for å fremme likhet («equity»), inkludering, og støtte til unge mennesker i Europa. Rådet anerkjenner utfordringene som unge mennesker møter i dagens samfunn og fremhever viktigheten av å tilrettelegge for deres aktive deltakelse i samfunnet og i beslutningstaking. Videre blir behovet for å bedre unge menneskers mentale helse og levekår fremhevet.

Rådskonklusjon om [samstemt] politikk for barn, unge, og barns rettigheter ble vedtatt.

Konklusjonene refererer til en rekke konvensjoner, strategier, handlingsplaner, rettigheter og tiltak på europeisk og internasjonalt nivå som retter seg mot barn og unge. Konklusjonene redegjør for det som allerede er på plass i EU for å sikre barns rettigheter og for å beskytte barn mot diskriminering, og å legge til rette for større grad av samstemthet mellom europeiske og internasjonale politiske dagsordener på barn, unge og barns rettigheter. Rådet oppfordrer medlemslandene og Europakommisjonen til å sikre en sømløs overgang fra barndom til voksenlivet, spesielt for unge mennesker i sårbare situasjoner, gjennom informert og samstemt politikkkutforming og beslutninger.

Rådskonklusjoner om ettermålet etter det europeiske ungdomsåret 2022 ble vedtatt. Det europeiske ungdomsåret fant sted i 2022 og hadde fire hovedmålsettinger; fremme mulighetene som den grønne og digitale omstillingen gir for unge mennesker, hjelpe unge å bli aktive og engasjerte medborgere, fremme muligheter for ungdom, få inn ungdomsperspektiver i EUs politikk. Rådskonklusjonene anerkjenner det som ble oppnådd under det europeiske ungdomsåret og oppfordrer Europakommisjonen til å bygge videre på dette. Det oppfordres til å ta i bruk EUs ungdomsstrategi, EU ungdomsdialog, nasjonale ungdomsråd, og en foreslått ungdomsplattform.

Politikkdebatt: inkludering av unge mennesker. Ungdomskonferansen er del av EUs ungdomsdialog ("EU Youth Dialogue"). Slike ungdomsdialoger har en syklus på 18 måneder noe som innebærer at det såkalte formannskapetstrioen går sammen om felles målsettinger for én syklus (nå: Spania, Belgia og Ungarn). Hvert formannskap arrangerer en konferanse. [Marskonferansen](#) under det belgiske formannskapet munnet ut i seks anbefalinger med hovedfokus på unge mennesker som står i fare for å havne i fattigdom og med færre muligheter i livet. Deltakerne la frem 34 tiltak for å sette disse seks målsettingene i live. Under ministermøtet la ministrene frem sine prioriteringer og planer for å følge opp anbefalingene. Gjengangere i runden var unge menneskers mentale helse, boliger for unge mennesker (flere fremhevet at det er en utfordring for unge mennesker å få tilgang til og ha råd til å flytte fra sine foreldre), og å sikre at resultatene og oppfølgingene av slike konferanser og høringer av unge mennesker når ut til (flere) unge mennesker. Opptak av diskusjonen kan ses [her](#).

4.2.3. Ungdomsdeltakelse i politikutvikling

I januar lanserte Europakommisjonen flere [tiltak](#) for å gi unge mennesker større innflytelse i saker som angår dem og øke ungdomsdimensjonen i en rekke politikkområder i EU. Tiltakene er en oppfølging fra Det europeiske ungdomsåret 2022, men også ledd i arbeidet med å engasjere unge mennesker i Europaparlamentsvalget som ble gjennomført tidligere i år. Europakommisjonen har nå evaluert ungdomsåret og viser til at hovedmålsettingene ble oppnådd, det vil si integrering av ungdomsperspektiver på tvers av politikkområder, og økt ungdomsdeltakelse. [Europakommisjonen](#) mener at disse måloppnåelsene må opprettholdes og tas videre. Dette er bakteppet for initiativet som ble presentert i januar i år, som blant annet inneholder følgende tiltak:

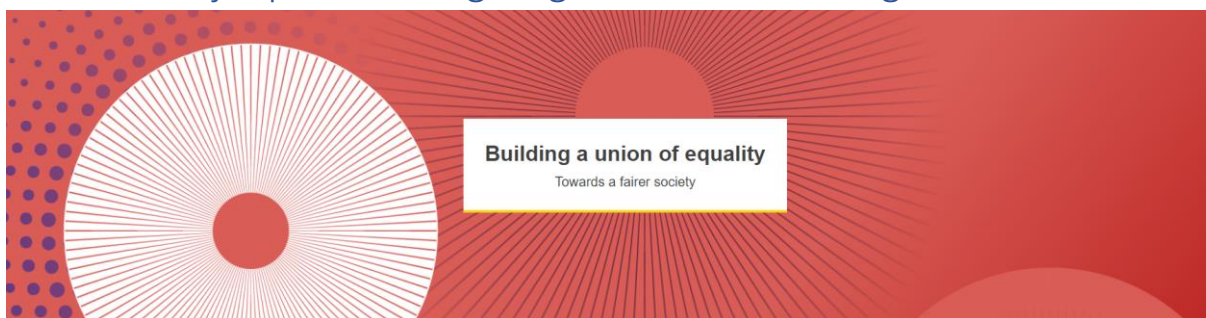
- **«Youth check»; reflektere ungdommers synspunkter i EUs politikutvikling.** Europakommisjonen skal sikre at en «ungdomssjekk» av politikkforslag («youth check») blir gjennomført gjennom bedre utnyttelse av EUs *Better Regulation Tools* (bedre politikutforming/reguleringsverktøy). Dette skal suppleres med egne tiltak som ledd i oppfølgingen av EUs ungdomsstrategi (2019-2027). Ifølge midtveisgjennomgangen av EUs ungdomsstrategi (fra april 2024) vil denne ungdomssjekken bli utviklet og testet i år og gjelde fra 2025. Målet er at «relevante nye tiltak» i Europakommisjonens arbeidsprogrammer fra 2025 skal være gjenstand for en slik sjekk. Gjennomgangen fremhever også eksempler hvor Europakommisjonen tidligere har inkludert ungdom i politikutvikling. Endelig utforming og gjennomføring av dette i praksis er ikke avklart.
- **Hensynta ungdommers synspunkter i fem politikkområder:** Europakommisjonen la frem konkrete forslag for å hensynta ungdommers interesser innenfor følgende fem områder: helse og velvære, miljø og klima, utdanning og opplæring, internasjonalt samarbeid og europeiske verdier, arbeidsliv og inkludering.

4.2.4. Hva har Europakommisjonen gjort for unge mennesker i perioden 2019-2024?

Det forsøker denne [brosjyren](#) («Keeping Our promise to You») å svare på i kort og lettforståelig språk. Her trekkes ungdomsgarantien frem og Erasmus+, men også annet regelverk innenfor den grønne og digitale omstillingen. Oversikten er utarbeidet av Europakommisjonen (2024).

5. Hva skjer på likestillings- og ikke-diskriminerings-feltet?

Beskyttelse av menneskerettigheter og mot diskriminering er nedfelt i EUs traktater (*Treaty of the European Union*, TEU, og *Treaty on the Functioning of the European Union*, TFEU), og EUs Vedtekter for grunnleggende rettigheter (*EU Charter of Fundamental Rights*) som alle EU-medlemsland er bundet av. EUs grunnleggende rettigheter er delt inn i seks hovedområder: verdighet (*dignity*), friheter (*freedoms*), likestilling (*equality*), solidaritet (*solidarity*), borgerrettigheter (*citizens rights*), og justis/rettssikkerhet (*justice*). I tillegg er tre såkalte tredje generasjonsrettigheter blitt lagt til i nyere tid: databeskyttelse (*data protection*), bioetikk (*guarantees on bioethics*), og åpen administrasjon (*open administration*). Bestemmelsene i Charteret/Vedtektene er rettet mot EU-institusjoner og underliggende etater, i tillegg til medlemslandenes myndigheter når de gjennomfører EU-lovgivning. I de tilfeller der Charteret ikke gjør seg gjeldende, er grunnleggende rettigheter beskyttet under nasjonal lovgivning og andre internasjonale konvensjoner som medlemslandene har ratifisert.

Utover lovverket er ikke-diskriminering en del av EUs interne og eksterne politikk og det finnes en rekke strategier og handlingsplaner på eksempelvis anti-semittisme, kjønn, personer med nedsatt funksjonsevne, LHBTIQ, rasisme, og Romfolk.

5.1. Aktuelle saker på EU-institusjonenes dagsorden

5.1.1. Rådets arbeid med likestilling

EUs første formelle likestillingsministermøte gikk av stabelen 7. mai. Belgias statssekretær for likestilling, like muligheter og mangfold, Marie-Colline Leroy la ut en [video](#) på X i forkant av ministermøtet hvor hun gjorde oppmerksom på at dette var første gang et EPSCO-møte (rådskonstellasjon for sysselsetting, sosial, og forbrukersaker) ene og alene ble viet likestillingsspørsmål, og poengterte at det belgiske rådsformannskapet har satt likestilling som en av sine hovedprioriteringer. Møtet ble ledet av Belgias statssekretær Leroy. Europakommisær for likestilling Helena Dalli representerte Europakommisjonen under møtet. Opptak av selve møtet kan ses [her](#). Pressekonferansen i etterkant av møtet kan ses i opptak [her](#). Rådets egen oppsummering av hovedresultatene med lenker til bakgrunnsnotater og vedtakene kan leses [her](#).

Rådet vedtok [Rådskonklusjoner](#) om kvinners økonomiske selvstendighet. Statssekretær Leroy og europakommisær Dalli fremhevet begge at kvinners økonomiske selvstendighet er viktig for å sikre likestilling. Det henger sammen med en rekke andre samfunnsutfordringer, også vold. Rådskonklusjonene oppfordrer blant annet til at likestilling blir integrert i økonomi og finanspolitikk.

Videre debatterte ministrene kvinner i det offentlige liv med fokus på kvinner i ledelse og i politikken, et tema som var aktuelt i mai gitt det forestående europaparlamentsvalget i juni. Ministrene trakk frem ulike utfordringer og ulike nasjonale løsninger på hvordan sikre at flere kvinner tar politiske verv

og for en bedre kjønnsbalanse i alle nivåer i politikken (fra ministerposter til representanter i parlament på nasjonalt, regionalt, og lokalt nivå). Debatten spriker i alle retninger fra partilister med krav om alternering av hvert kjønn, til behov for mer likestilt familieliv, motvirke stereotypier, og ta tak i det faktum at det er betraktelig flere kvinner enn menn i politikken som blir utsatt for vold, hets, og trakassering (både digitalt og fysisk). Europakommisær Dalli trakk frem ulike EU-rettsaker som retter seg mot sistnevnte utfordringer, herunder digital tjenesteforordning (DSA), det nylig vedtatte direktivet om vold mot kvinner, og de nylig vedtatte reglene for å beskytte mot strategiske rettsaker (SLAPP, [Strategic lawsuits against public participation](#)). Mange ministre oppfordret til å videreføre og bygge videre på arbeidet denne Europakommisjon har startet med blant annet politisk målsetting om en likestilt Union, en egen europakommisær for likestilling, og en egen likestillingsstrategi.

5.1.2. Europaparlamentets engasjement på likestilling første halvår

Oversikten er ikke uttømmende, men her er noen av sakene Europaparlamentet engasjerte seg i første halvår 2024:

- *Europaparlamentets egeninitierte resolusjon om energifattigdom og likestilling* ble vedtatt i januar. [Rapporten](#) oppfordrer Europakommisjonen til å ta tak i økte levekostnader og energifattigdom med henblikk på at dette rammer skjevt og kjønnsulikt. Europaparlamentet mener den grønne given og grønn omstilling må prioritere sosial rettferdighet og bekjempe kjønnsbasert fattigdom. Utgående europakommisær for arbeids- og sosiale saker Nicolas Schmit sa på slutten av debatten knyttet til at energifattigdom har «et kvinnelig ansikt», at «*this is not a question of ideology, this is a sad reality*».
- *Ny gjennomgang av kjønn, økte levekostnader og energikrisen*. Tilknyttet ovennevnte resolusjon publiserte også Europaparlamentets interne analyseenhet (Policy Department for Citizen's Rights and Constitutional Affairs) en [rapport](#) som ser på sammenhengen mellom kjønn, økte levekostnader og energikrisen. Hovedfunnene av studien er; (1) flere kvinner enn menn er negativt påvirket av energikrisen og økte levekostnader gitt en kombinasjon av faktorer. Disse inkluderer lønnsforskjeller («gendered income gap»), usikker lønnsinntekt for kvinner, lavere pensjoner for kvinner, og kjønnsulikhet i fordeling av omsorgsoppgaver i hjemmet. (2) Energifattigdom i Europa har resultert i at flere kvinner enn menn har havnet i energifattigdom. (3) Koronapandemien og etterdønningene av denne hadde en større negativ påvirkning på kvinner sammenlignet med menn gitt deres økte ansvar i omsorgsoppgaver og at deres inntektsbringende arbeid er konsentrert i tjenestesektoren.
- *Kvinner i idretten*. 8. mars satt Europaparlamentet søkelyset på kvinner i idretten tidligere med et [arrangement](#) om temaet. I den forbindelse publiserte EPRS bakgrunnsnotatet «[At a glance: Gender Equality in Sport](#)».
- *EP deltok på årets kvinnekommisjon i New York* (CSW68) og la ut [pressemelding](#) om besøket.

5.2. Lovgivningsarbeid

5.2.1. Likebehandlingsdirektivet

Forslag til rådsdirektiv om likebehandling uavhengig av religion eller tro, funksjonsevne, alder eller seksuell orientering har vært til behandling siden det ble fremlagt i 2008. [Forslaget](#) (2008/0140) er hjemlet i artikkel 19 i Traktaten om den europeiske unions virkemåte (TEUV). Direktivets formål er å gi vern mot diskriminering på grunn av religion eller tro, funksjonsevne, alder og seksuell orientering

utenfor arbeidslivet, og supplerer andre direktiver som forbyr diskriminering basert på religion, tro, funksjonsevne, alder og seksuell orientering innenfor arbeidsliv, utdanning og yrkesutdanning.

Behandlingen av forslaget strandet på et tidspunkt fordi det ikke var enstemmighet til å ta det videre. De fleste rådsformannskapene har lagt frem rådskonklusjoner knyttet til direktivet de seneste årene. Det belgiske formannskapet gjorde en vurdering av at situasjonen nå var moden for å gjenoppta reelle forhandlinger på direktivteksten og komme frem til en generell innstilling under sitt formannskap. Belgia har vært i førersetet for å gjøre en grundig gjennomgang av rådsdirektivet og oppdatere teksten med referanser til relevante (nye) rettsakter og strategier (herunder EUs strategi for personer med nedsatt funksjonsevne, EUs sosiale søyle og LHBTIQ-strategien) som har kommet på plass siden forslaget først lå på bordet i 2008. Likevel måtte den belgiske statssekretæren for likestilling, Marie-Coline Leroy si seg tapt under arbeids-, sosial- og likestillingsministermøtet i juni (EPSCO). Hun åpnet med å vise til at det belgiske formannskapet har sikret god fremdrift, men ikke har klart å sikre enstemmighet for å få gjennom likebehandlingsdirektivet. Hun uttrykte likevel fremtidsoptimisme og håpet at det ungarske formannskapet vil klare å løse i havn en enighet. Flere ministre fra medlemsland som støtter direktivet fremhevet at i en tid med økt forekomst av diskriminering og hatefulle ytringer er det behov for å styrke diskrimineringsvernet i Europa, noe Europakommisær for likestilling Helena Dalli også understreket under møtet. Det er fremdeles tre land som ikke kan stille seg bak forslaget, herunder Tyskland og Italia.

5.2.2. Direktivene om likestillingsorganer

Europakommisjonens arbeidsprogram for 2022 la opp til å foreslå tiltak for å styrke likestillingsbyråers rolle og uavhengighet. Dette er ett av tiltakene under målsettingen om å «bygge en likestilt union» i Den europeiske søylen for sosiale rettigheter. Saken omtales dessuten i den europeiske handlingsplanen mot rasisme, det strategiske rammeverket for likestilling av romfolk 2020-2025 og likestillingsstrategien for LHBTIQ-personer 2020-2025. Frem til nå har likestillingsorganenes oppsett, finansiering og virkemåte i stor grad vært opp til EU-medlemslandene selv. Dette har ført til at likestillingsorganene har hatt svært ulik innflytelse, uavhengighet og effektivitet noe som har ført til at EU-borgere og ofre for diskriminering har fått ulik grad av beskyttelse og oppfølging i de ulike EU-medlemslandene. For å bøte på de overnevnte utfordringene la Europakommisjonen frem to direktivforslag om standarder for likestillingsorganer i 2022. Tidligere i år ble partene enige om de endelige utformingene av de to lovtekstene. Både [Direktivet om likestillingsorganer](#) (hvor EP og Rådet er medlovgivere, basert på TEUV 157(3)) og [Rådsdirektivet om likestillingsorganer](#) (hvor Rådet er lovgiver med samtykke fra EP, basert på TVEU 19(1)) ble publisert i EU-tidene i mai.

5.2.3. Direktivet om vold mot kvinner og i nære relasjoner

Europakommisjonen la 8. mars 2022 fram [forslag](#) til regler for å bekjempe vold mot kvinner og barn, og i nære relasjoner. I februar kom Rådet og Europaparlamentet til politisk enighet om Direktiv om vold mot kvinner og i nære relasjoner og etter formelle vedtaksprosesser i begge institusjonene ble direktivet endelig vedtatt i slutten av april. [Rettsakten](#) ble publisert i EU-tidene (*Official Journal of the EU*) i mai. Medlemslandene har nå tre år på seg på å gjennomføre rettsakten.

De nye reglene kriminaliserer tvangsekteskap og kjønnslemlestelse og forbyr «cyber-flashing», og er i tillegg ment å styrke forebygging av voldtekt og gi ofrene tilpasset bistand, herunder tilgang til helsehjelp og krisesentre. Den nye lovgivningen vil inkludere en lengre liste over skjerpene omstendigheter som kan gi grunnlag for strengere straffer, som blant annet omfatter intensjonen om å straffe ofre på grunnlag av kjønn, seksuell legning, hudfarge, religion, sosialt opphav, politisk tilhørighet og ønske om å beholde eller gjenopprette ære. Listen inkluderer også kriminalitet begått mot kvinnelige offentlige personer, journalister og menneskerettighetsforkjempere.

5.3. Likestilling og inkludering i EU

Aktuelle og nylig utgitte rapporter:

- JRC (Joint Research Centre, Europakommisjonens “tenketank”) har nylig publisert en studie om likestilling og inkludering, som sammenstiller forskning og sammenfatter det for «politikkutviklere» («policy makers»). [Rapporten](#) «Delivering on Equality and Inclusion. Understanding drivers of effective change» (2024) er grundig (200 sider) og tar for seg holdninger og motstand mot likestilling, casestudier, og en analyse av effektive løsninger.
- FRA (Fundamental Rights Agency, EUs institusjon for grunnleggende rettigheter) publiserte sin årsrapport i juni, [Fundamental Rights Report 2024](#), som analyserer det siste års utvikling for ivaretagelse av grunnleggende rettigheter i EU. Den ser på de største utfordringene i Europa i 2023 som dyrtid, rettigheter ved EUs yttergrenser og migrasjon, og trusler mot demokratiet.

5.3.1. LHBTI+

Seksuell orientering er inkludert som diskrimineringsgrunnlag i EUs lovverk (men dette skjedde først i 1999 i Treaty of Amsterdam, nå i artikkel 19 i TFEU). Videre har EU en egen strategi for LHBTI-rettigheter (for perioden 2020-2025). Utover EU-lovverket har flere EU-medlemmer ratifisert en rekke internasjonale konvensjoner og avtaler på menneskerettigheter. Sett under ett fremstår EU som en union med noen av verdens mest omfattende ikke-diskrimineringslovverk. Likevel er det begrensninger knyttet til formell beskyttelse mot diskriminering på grunn av seksuell orientering hvor sosial beskyttelse («social protection»), helseomsorg, utdanning, eller tilgang til produkter og tjenester ikke er omfattet. Dette gjør LHBT+ -personer mer utsatt. I tillegg er det noen områder som er utenfor EUs såkalte kompetanseområde som giftemål eller familiestatus; det er EU-medlemslandenes råderett. Her er det stor variasjon i ulike medlemslands lovverk og grad av beskyttelse av LHBT+-personer. Dette får blant annet konsekvenser for LHBT+-personers fri bevegelse i EU i tilfeller hvor EU-medlemsland ikke anerkjenner likekjønnede ekteskap eller adopterte barn.

Status

FRA (Fundamental Rights Agency, EUs organ for grunnleggende rettigheter) publiserte i midten av mai rapporten, «[LGBTIQ at a crossroads: progress and challenges](#)». Rapporten presenterer funnene fra den nylig gjennomførte **undersøkelsen** i 30 europeiske land om situasjonen til LHBTI+-personer. Hovedfunn er oppsummert i [pressemeldingen](#). Det er noen positive utviklingstrekk; eksempelvis tørr flere å vise sin legning offentlig (f.eks. målt ved å holde hender i det offentlige rom med partner av samme kjønn). Andre trender er negative; trakassering, mobbing og vold mot LHBT+-personer øker. Unge mennesker, transseksuelle og intersex-personer er hardest rammet. Videre viser tallene at det er en nedgang i opplevd støtte fra myndigheter. Data fra spørreundersøkelsen er tilgjengelig [her](#).

Det belgiske formannskapet arrangerte en **LHBT+-konferanse** i mai som munnet ut i en [erklæring om å fremme menneskerettighetene til LHBT+-personer](#). 18 EU-medlemsland [signerte](#) erklæringen, som også åpner for at flere kan signere ved en senere anledning. Landene som undertegnet erklæringen, forplikter seg til å gjennomføre nasjonale LHBT+-strategier. I tillegg oppfordrer medlemslandene neste Europakommisjon til å utarbeide og gjennomføre en ny strategi og å styrke rettighetene til LHBT+-personer ved å allokere tilstrekkelig med ressurser. EUs ministre med ansvar for arbeids-, sosial- og likestillingsspørsmål fikk en orientering om konferansen, erklæringen og funnene fra FRA-undersøkelsen på ministermøtet i slutten av juni.

5.3.2. Etnisk diskriminering, rasisme, hatytringer, antisemittisme og muslimhat

Hatytringer, antisemittisme og muslimhat har fått økt oppmerksomhet i kjølvannet av krigen i Gaza. Ulike EU-institusjoner har i løpet av det siste halvåret publisert ulike kartlegginger og rapporter som setter søkelyset på tematikken.

EUs medlemsland er traktatforpliktet til å motvirke diskriminering og ekskludering basert på etnisitet og sikre likebehandling (jf. TEU art.2 og TFEU art. 19, og EUs Vedtekter for grunnleggende rettigheter). Likestilling står også høyt på den politiske dagsorden til denne Europakommisjonen. Som ledd i målsettingen om en likestilt union (*a Union of Equality*, jf. de politiske retningslinjene til von der Leyen-kommisjonen 2019-2024 og VDLs linjetale 2020), lanserte Europakommisjonen en rekke strategier og handlingsplaner på ulike diskrimineringsgrunnlag, herunder også en handlingsplan mot rasisme. Handlingsplanen oppfordrer til mer effektiv etterlevelse av EU-lovgivning, særlig direktivet om "likestilling av personer uavhengig av etnisk bakgrunn" ([Council directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin](#)), og oppfordrer EUs medlemsland til å vedta nasjonale handlingsplaner innen 2022 for å motvirke rasisme og for å adressere individbaserte og strukturelle former for rasisme. Videre legger Europakommisjonen opp til å styrke arbeidet på området, herunder styrking av likestillingsorganer (*Equality Bodies*).

Nye rapporter

- ENAR (europeisk nettverk mot rasisme) publiserte i februar en [interaktiv oversikt](#) og kart som viser europeiske lands handlingsplaner på rasisme og tiltak.
- Europakommisjonen publiserte i slutten av mars 2024 rapporten «[The Legal Framework to Combat Antisemitism in the EU](#)», som analyserer det juridiske rammeverket for å motvirke og håndtere antisemittisme i EU. Data- og informasjonsinnsamling ble gjort frem til sommeren 2023 slik at rapporten ikke fanger opp økning i antisemittiske hendelser etter Hamas' angrep 7. oktober 2023. Rapporten sammenligner ulike EU-medlemslands lovverk og håndheving i beskyttelsen av jøder på tre områder: ikke-diskriminering, hatkriminalitet, og hatefulle ytringer.
- [FRA-rapport](#) (første av sitt slag) som ser på rasisme innenfor politiet/politiarbeid, publisert i april. FRA er EUs institusjon som overvåker grunnleggende rettigheter (EUs svar på menneskerettigheter).
- Rapport fra EPRS (European Parliamentary Research Service, tenketanken til Europaparlamentet) publiserte i juni en briefing om EU-lovgivning rettet mot etnisk diskriminering. Rapporten oppdaterer en tidligere versjon fra mars 2023 og kan leses [her](#).

5.3.3. Personer med nedsatt funksjonsevne

Kort for personer med nedsatt funksjonsevne (EU disability card & parking card)

I september 2023 la Europakommisjonen frem forslag om et direktiv for å etablere et kort for personer med nedsatt funksjonsevne, samt et eget EU-parkeringskort for personer med nedsatt funksjonsevne. Formålet med kortene er bl.a. å gi personer med nedsatt funksjonsevne adgang til tjenester, aktiviteter eller fasiliteter under korttidsopphold i et annet medlemsland, og å sikre ensartede og gjensidig anerkjente kort på tvers av medlemslandene i EU. Det kan bemerkes at direktivet ikke omfatter sosiale ytelser eller arbeidsmarkedstiltak. Innad i EU finnes det per i dag ingen gjensidig anerkjennelse av status for nedsatt funksjonsevne. Dette kan medføre utfordringer for personer med nedsatt funksjonsevne som reiser mellom EU medlemsland. EU Disability Card er

omtalt i EUs strategi for personer med nedsatt funksjonsevne (2021-2030). Denne inngår som ledd i EUs union for likhet (*Union of Equality*). I november la Europakommisjonen frem et forslag for å utvide det europeiske kortet for personer med nedsatt funksjonsevne til å gjelde for tredjelandsborgere. I sin siste plenumssesjon i denne lovgivningsperioden vedtok Europaparlamentet nye verktøy for personer med nedsatt funksjonsevne. Tiltakene gjøres også gjeldende for [tredjelandsborgere](#) med lovlig opphold i unionen. Siden [vedtaket](#) ble fattet så sent i Europaparlamentets mandat, er rettsakten gjenstand for «korrigerendium»-prosedyren, noe som innebærer at det nye Europaparlamentet også må akseptere vedtaket (ansett som formalia) og deretter Rådet. Det er ventet at det vil ta noe tid før direktivene publiseres i EU-tidende (*EU Official Journal*). Hoved-direktivet er markert som EØS-relevant fra Europakommisjonens side.

Politisk deltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne

Europaparlamentets forskningsavdeling (European Parliamentary Research Service) har skrevet en rapport som ser på personer med nedsatt funksjonsevnes politiske deltakelse, og juridiske, administrative, institusjonelle og tilgjengelighets hindre som eksisterer. Hele rapporten som ble publisert 25. april 2024 kan lastes ned og leses [her](#). En kort tabellarisk oppsummering på engelsk er gjengitt under.

	Barriers to political participation
Legal and administrative barriers	<ul style="list-style-type: none"> • Guardianship or interdiction regimes resulting in legal disenfranchisement • Legal and administrative restrictions during naturalisation procedures • Lack of voting mechanisms for individuals living in institutions • Inadequate remedies • Requirements to register to vote
Accessibility	<ul style="list-style-type: none"> • Physical barriers to polling stations • Physical barriers that impede access to buildings where political activities take place • Lack of reasonable accommodation • Inaccessible voting information • Lack of accessibility of websites concerning political activities • An absence of standards and guidelines for measuring accessibility
Institutional barriers	<ul style="list-style-type: none"> • Insufficient political will • Inadequate data • Lack of gender mainstreaming • Insufficient financial support to account for the additional resources that individuals with disabilities might need in order to campaign effectively

Nye retningslinjer for tilrettelegging på arbeidsplassen

Europakommisjonen har i samarbeid med Disability Platform utarbeidet retningslinjer for tilrettelegging på arbeidsplassen ([Reasonable Accommodation at Work. Guidance and good practice](#)). Dokumentet ble publisert i mars og gir informasjon, praktiske eksempler og referanser for arbeidsgivere slik at de kan overholde gjeldende regelverk og skape mer inkluderende arbeidsplasser.